

Een sacrament is nooit het resultaat van cursus of vorming

Tom Heylen

„Tijd om de ingeslagen wegen eens stevig te evalueren om eventueel de koers aan te passen”, lezen we in een brief aan alle parochieverantwoordelijken van het vicariaat Vlaams-Brabant en Mechelen. Aan de orde hier is een andere aanpak van de vormselvoorbereiding, meer bepaald de loskoppeling van het vormsel en de hernieuwing van de doopbeloften. Wat is de bedoeling?

Het vormsel, geschenk van God

ER WAS EENS... Zo begint een tikje uitdagend de brief waarmee mgr. Jan De Bie en andere beleidsmakers de parochieverantwoordelijken in het vicariaat Vlaams-Brabant en Mechelen uitnodigden voor de ontsluiting van hun nieuwe catecheseproject. „Een nieuwe start”, benadrukt Ria Dereymaeker, die mee het project uitwerkt. „We weigeren het vormsel te beschouwen als eindpunt van de kindertijd. Wat ons betreft is en blijft het de start van een nieuwe etappe in de geloofsgroei.”

Zoals onze bisschoppen al aangaven in hun herderlijke brief *Volvassen worden in geloof*, stopt de catechese niet na het vormsel. Ook nadien moeten mensen voortdurend alle kansen krijgen om verder te groeien in hun geloof. Op zoek naar inspiratie, werd in het vicariaat Vlaams-Brabant en Mechelen ook aan gene zijde van de taalgrens gespiekt. „En daar werd al een tijdje geleden er-

voor gekozen de hernieuwing van de doopbelofte niet langer rechtstreeks te koppelen aan het toedienen van het vormsel”, aldus Dereymaeker. „Dat leek ons een bruikbaar idee.”

Wat dat concreet inhoudt? In september 2008 zullen de catechisten die momenteel met elfjarigen ‘op weg gaan’ naar het vormsel, de hernieuwing van de doopbeloften beschouwen als voorlopige eindstreep. „Daarna begint de voorbereiding op het vormsel, dat wordt toegediend op een af te spreken datum tussen oktober 2009 en het begin van de vasten in het volgende jaar.”

Pasen tot Pinksteren is inderdaad aangewezen om de doopbelofte te hernieuwen, bevestigt Stijn Van den Bossche, secretaris van de Interdiocesane Commissie voor de Catechese. „Dan hernieuwt iedere gelovige toch zijn doopbelofte en bijgevolg is het de aangewezen tijd om kinderen dit ook voor de eerste maal te laten

doen. Pastoraal kan dit worden beschouwd als eindpunt van de basisschool, een moment dat ook in de kerk gevierd mag worden.” Vraag is of deze hernieuwing van de doopbelofte nu echt een eindpunt is in een schoolse fase. En of het einde van het zesde leerjaar niet beter wordt gevierd op een andere, meer aan de school aangepaste manier?

Alles wordt nieuw

In de samenleving vandaag wordt het vormsel te makkelijk vereenzelvigd met het einde van de kindertijd, en met dat beeld willen ze in het vicariaat kappen. Voor Stijn Van den Bossche een gerechtvaardigde keuze. Zelf schreef hij ooit in een cursusje naar aanleiding van het vormsel van zijn oudste kinderen: „In het beste geval komt de Geest ook nog voor in het verhaal, als diegene die de prille zelfstandigheid een

handje komt helpen. Het gekke is dat ik in de Bijbel veeleer het omgekeerde aantref. De gave van de Geest verzekert ons veeleer dat we nooit ‘volwassen’ hoeven te worden en nooit op onze eigen benen alleen komen te staan.”

Van den Bossche vandaag: „Wanneer het vormsel gescheiden van het doopsel wordt gevierd, begint de vormselviering met de hernieuwing door de vormelingen van de doopbeloften en het uitspreken van de geloofsbelijdenis. Het vormsel kan dus worden gezien als de voltooiing van het doopsel, maar het is zeker niet het eindpunt van een vormingsproces. Het is een gave Gods. Het sacrament verleent ons een bijzondere kracht om in woord en daad te getuigen van ons geloof.”

In de brief van mgr. De Bie lezen we verder: „De paasnacht is theologisch en liturgisch het aangewezen moment om de hernieuwing van de doopbeloften te vieren. Om praktische en pastorale redenen

zal het echter zelden haalbaar zijn om dit op dat moment met de twaalfjarigen te vieren.” Dereymaeker verduidelijkt: „Pasen valt altijd in de vakantie en dan zijn gezinnen al eens op reis. Bovendien worden de vieringen in de Goede Week al vaak gevierd in federatieverband en zullen de kerken misschien te klein zijn om alle families een plaats te geven. Tot slot is het nu al de gewoonte om in de periode tussen Pasen en Pinksteren het vormsel te vieren, en dat zou dan wegvallen en vervangen worden door de viering van de hernieuwing van de doopbelofte, want een feest hoort traditiegetrouw in deze periode.”

De voorbereiding van de hernieuwing van de doopbelofte wordt toevertrouwd aan de catechisten in parochie of ruimer samenwerkingsverband, dezelfde vrijwilligers die nu met de kinderen het vormsel voorbereiden. Volgens de instructies worden de kinderen na Pinksteren tot het vormsel uitgenodigd door de verantwoordelijke van de jongerenwerking, die vaak al federaal is uitgebouwd. Het is nog maar de vraag of dat het geschikte moment is. De twaalfjarigen krijgen de laatste toetsen voorgeschoteld, trekken op vakantie en gaan in september op school in het middelbaar. Om dan nog met én nieuwe kinderen uit andere parochies van de federatie én nieuwe begeleiding op weg te gaan? Dit natuurlijk in de veronderstelling dat ze niet afhaken.

„JJD Vlaams-Brabant en Mechelen telt nu een veertigtal plussersgroepen, begeleid door jongeren en volwassenen”, legt Hans Homblé van de Interdiocesane Jeugddienst uit. „Een deel van deze begeleiders ziet het zitten om de vormselvoorbereiding in hun programma op te nemen. Anderen vragen meer tijd en overleg, omdat hun actieterrein is uitgegroeid naar meerdere parochies of zelfs een federatie.”

Blijkens een snelle rondvraag in de Vlaamse bisdommen lijkt het Vlaams-Brabantse project niet meteen toe aan veralgemening. Al was het maar omdat pas vanaf april 2008 vormingsavonden worden georganiseerd en het werkmateriaal wordt voorgesteld. Groeien in geloof wensen we natuurlijk iedere gelovige toe. Of de ingeslagen weg echt een meerwaarde biedt, zal nog moeten blijken. Wordt beslist vervolgd.

De handoplegging en de zalving bij het vormsel voltooiën het sacrament van het doopsel. © KNA-Bild